

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Arreskov Sø

Natura 2000-område nr. 121
Habitatområde H105
Fuglebeskyttelsesområde F78

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2010-2015. Arreskov Sø
Natura 2000-område nr. 121
Habitatområde H105
Fuglebeskyttelsesområde F78

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, målsætninger, indsatsprogram,
Natura 2000-planer, Arreskov Sø.

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
C. F. Tietgens Boulevard 40
5220 Odense SØ
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljøministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2011

ISBE nr.

978-87-7091-314-0

ISBN nr.

978-87-7091-315-7

Dato:

1. december 2011

Forsidefoto: Arreskov Sø med tilstødende rigkær og kalkoverdrev.
Fotograf: Erik Vinther

Resume:

Natura 2000-plan for Arreskov Sø (nr. 121). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede arter og naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper og arter beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	6
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	8
Igangværende pleje og genopretning	11
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	11
<i>Vurdering af tilstand</i>	12
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	14
Målsætning	16
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	17
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	18
<i>Modstridende interesser</i>	19
Indsatsprogram	21
<i>Generelle retningslinjer</i>	22
<i>Konkrete retningslinjer</i>	23
<i>Forslag til mulige virkemidler</i>	24
Sammenhæng og synergi med vandplan	24
Strategisk miljøvurdering	25
Bilag 1 Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning	
Bilag 2 Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler	
Bilag 3 Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	
Bilag 4 Miljørapport for Natura 2000-planen	

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

Lad os så komme i gang !

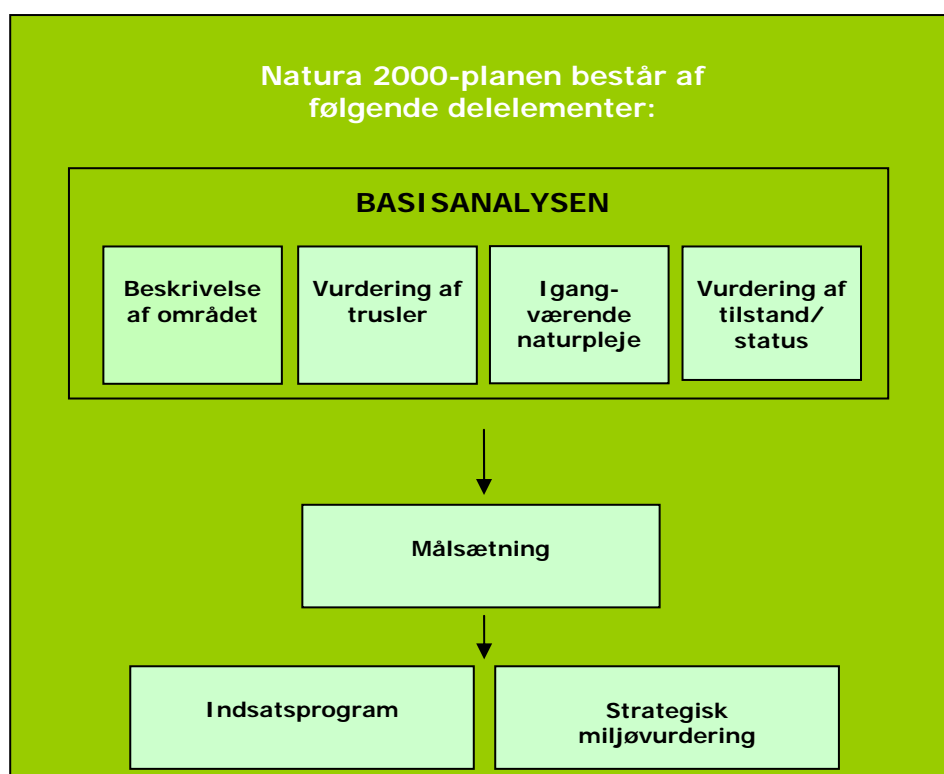
Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder samt arter.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011, hvorefter kommunalbestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v. på grundlag af konsekvensvurderinger mm. Der er ikke gennemført en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet der ikke i planen er taget konkret stilling til forvaltningsindsatsens præcise lokalisering eller valgt forvaltningsmetoder. Der er dog i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med og nødvendig for forvaltningen af området. Evt. konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandopland Odense Fjord og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovpligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 657 ha, hvoraf ca. 50 ha ejes af staten, og afgrænses som vist på bilag 1. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H105 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F78. På Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk samt i figur 2

Natura 2000-plan

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 105		
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140) Næringsrig sø (3150) Vandløb (3260) Kalkoverdrev (6210) Tidvis våd eng (6410) Urtebræmme (6430)	Rigkær (7230) Ege-blandskov (9160) Skovbevokset tørvemose (91D0) Elle- og askeskov (91E0)
Arter:	Sumpvindelsnegl (1016)	Bæklampret (1096)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 78		
Fugle:	Rørdrum (Y) Grågås (T) Skeand (T) Troidand (T)	Hvepsevåge (Y) Havørn (Y) Fjordterne (Y)

Figur 2. Naturtyper, fugle og andre arter, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Tal i parentes ved naturtyper og arter henviser til talkoder i habitatdirektivets bilag 1 og 2. Ved fuglearter: "T" = træfugl, "Y" = ynglefugl.

og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Området domineres af Arreskov Sø, der er dannet under sidste istid som et dødis-område.

Arreskov Sø er Fyns største sø og indeholder søtyperne næringsrig sø og kransnålalgesø. Søen er relativt næringsrig på grund af tilførte næringsstoffer.

Specielt mod nord og vest omgives Arreskov Sø af udbredte enge og moser, hvoraf de nærmest liggende er opstået ved en sænkning af søens vandstand i 1924-25 på 75 cm. Flere steder på den gamle søbund findes meget artsrige rigkær med forekomst af orkideer, somf.eks. sump-hullæbe og maj-gøgeurt samt den rødlistede planteart eng-ensian. Arterne udgør ikke en del af udpegningsgrundlaget. Rigkærene er generelt påvirkede af tilgroning. Desuden ses store sumpskove, som typisk er opstået ved tilgroning af lysåbne moser og enge. Sumpskovene omfatter skovnaturtyperne ege-blandskov, elle- og aske-skov samt skovbevokset tørvemose. Desuden er en del af arealet groet til med pilekrat.

Natura 2000-plan

*Arreskov Sø set fra øst med Bredholt og Skovhaverne i baggrunden.
Foto: Jørn Munk Andersen, Fyns Amt.*

I de lysåbne moser findes en bestand af sump-vindelsnegl. Arreskov Sø og de omgivende arealer er et meget vigtigt fugleområde. Her yngler arter som rørdrum, havørn, hvepsevåge og grågås. Området er ligeledes en vigtig lokalitet for rastende fugle som skeand, troldand og grågås, og Rislebæk er et vigtigt levested for bæklampret.

Desuden træffes hasselmus, der er opført på Habitatdirektivets bilag IV.

I basisanalyserne for Natura 2000-området Arreskov Sø findes der en mere detaljeret gennemgang af området. Se www.naturstyrelsen.dk.

Natura 2000-området ligger i Faaborg-Midtfyn Kommune og indenfor vandplanområdet hovedvandopland Odense Fjord.

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommet i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Arealreduktion/fragmentering. Arealerne af rigkær og kalkoverdrev er beskedne, og forekomsterne ligger isolerede. Naturtypernes tilknyttede plante- og dyrearter har derved en øget risiko for at uddø, fordi de beskedne arealer ikke kan opretholde så mange og så store bestande af de pågældende arter, og fordi de isolerede forekomster forringer arternes spredningsmuligheder. Arealet med rigkær er især formindsket ved tilgroning med træer og buske som følge af ophørt græsning/høslet.

Næringsstofbelastning med kvælstof fra luften overskrider den lave ende af tålegrænseintervallet for alle rigkær og kalkoverdrev og overskrider den høje ende af tålegrænseintervallet for alle arealer med skovnaturtyper. Ud fra kvælstofnedfaldet til de tilstødende naturtyper vurderes den højeste ende af tålegrænseintervallet tillige at være overskredet for alle forekomster af kransnålalgesø og rene forekomster af næringsrig sø. Næringsstofbelastning af Arreskov Sø og de mindre søer i området sker endvidere fra spredt bebyggelse og landbrugsområder samt fra andehold. Næringsstofbelastningen af Arreskov Sø har bevirket, at bundvegetationen er meget ustabil og reduceres markant hen på sommeren.

Tilgroning. Der er tilgroning i form af opvækst af træer og buske samt høje urteagtige planter i rigkær. Levesteder for sumpvindelsnegl påvirkes negativt af tilgroning med vedplanter og tætte bestande af tagrør i de lysåbne mose- og engarealer, hvilket også forringer fourageringsmulighederne for hvepsevåge og grågås. Desuden betyder tilgroning af de to småøer i søen, at der ikke længere er egnede ynglemuligheder for fjordterne, og arten er forsvundet som ynglefugl.

Uhensigtsmæssig hydrologi som følge af dræning udgør en trussel mod områdets rigkær. Regulering af vandstanden i Arreskov Sø kan bevirke, at de nærmest liggende rigkær får meget høj vandstand, hvilket kan besværliggøre afgræsningen og udviklingen i retning mod artsrige plantesamfund. Uhensigtsmæssig hydrologi er ligeledes en trussel mod sumpvindelsnegl og urtebræmmer.

*Overgang mellem kalkoverdrev og rigkær. Græsningstrykket er passende i overdrevet, mens der er tilgroningsproblemer i rigkæret.
Foto: Erik Vinther.*

Uhensigtsmæssig drift. Nogle af vandløbene i området er regulerede og rørlagte, hvilket hæmmer vandløbenes naturlige fysiske variation. Tillige vil en fysisk påvirkning i form af intensiv grødeskæring og bundoprensning modvirke udvikling af artsrige plantesamfund i vandløb og bræmmer og forringe vandløbene som levested for bæklampret. Fuglearterne havørn og hvepsevåge er afhængige af forekomst af store redetræer, så skovning af gamle træer har en negativ indflydelse på fuglearternes ynglemuligheder.

Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyperne forringes eller ødelægges. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyperne mod bl.a. konvertering til skovtyper, der ikke er omfattet af habitatdirektivet.

Forstyrrelser fra færdsel og rekreative aktiviteter i sydenden af Arreskov Sø påvirker flere fuglearter. Det drejer sig om ynglefuglene rørdrum og havørn samt de rastende fuglearter grågås, troldand og skeand.

Igangværende pleje og genopretning

Arreskov Sø og dens omgivelser er fredet, og store arealer er offentligt ejet. Der bliver udført naturpleje i form af rydning, afgræsning /slæt og/eller vandstandshævning på knap 18 ha rigkær og overdrev. Faaborg-Midtfyn Kommune har i 2009 indgået 10-årig naturforvaltningsaftale om afgræsning af 6 ha rigkær og genrydning af 2 ha rigkær på private arealer. For at forbedre miljøtilstanden i Arreskov Sø er der desuden udført forbedret spildevandsrensning, to vådområdeprojekter ved søen, vandstands-hævning samt sørestaurering ved opfiskning og udsætning af fisk. Disse indgreb har ført til en forbedret miljøtilstand i søen, men der er behov for en yderligere reduktion i næringsstofftilførslen og eventuelt en binding af sedimentets fosforpulje, for at målet kan opnås.

Efter aftale med Faaborg-Midtfyn Kommune er der i 2010 indgået aftale med lodsejer, således at reguleringen af søens vandstand optimeres for at tilgodese både søens vandkvalitet og muligheden for naturpleje af de tilstødende rigkær. Det tilstræbes desuden at fremskaffe et forbedret grundlag for en yderligere optimering af reguleringen af søens vandstand.

Ved fredning og oprettelse af vildtreservat er der adgangsregulering på og omkring en stor del af søen. Denne beskyttelse betyder uforstyrrede yngle- og fourageringssteder for ynglefugle som grågås samt gode fourageringsmuligheder for større flokke af rastende andefugle samt havørn. Havørnen har frem til 2009 ynglet i en skov ca. 600 meter fra søen. Redestedet har været beskyttet gennem lukning af adgangsveje til skoven. I 2009 har havørnen flyttet sit ynglested til en skov omkring Brændegård Sø, og adgangsreguleringen omkring det tidligere redested ved Arreskov Sø er ophævet.

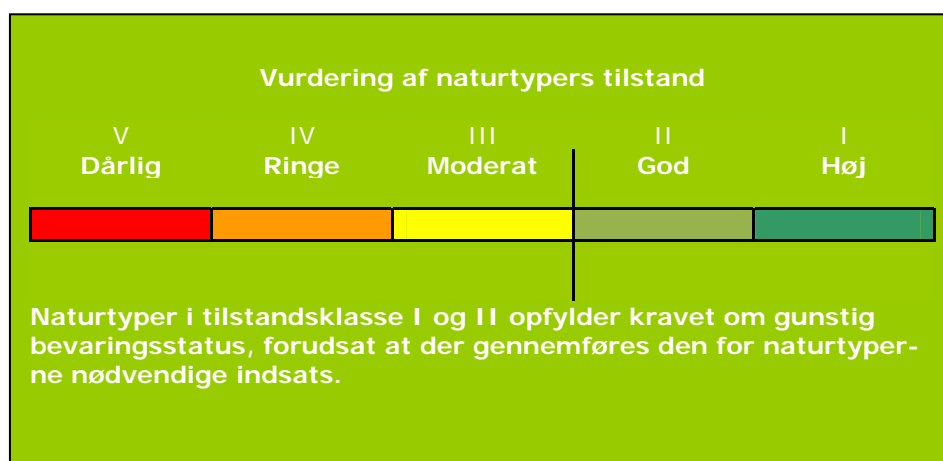
Tilstand og bevaringsstatus/prognose

For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes aktuelle *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en *prognose* for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for området naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden i 23 lysåbne naturtyper og 10 skovtyper, der er kortlagt i basisanalyserne. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius på 5 m og et strukturindeks, baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drængrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

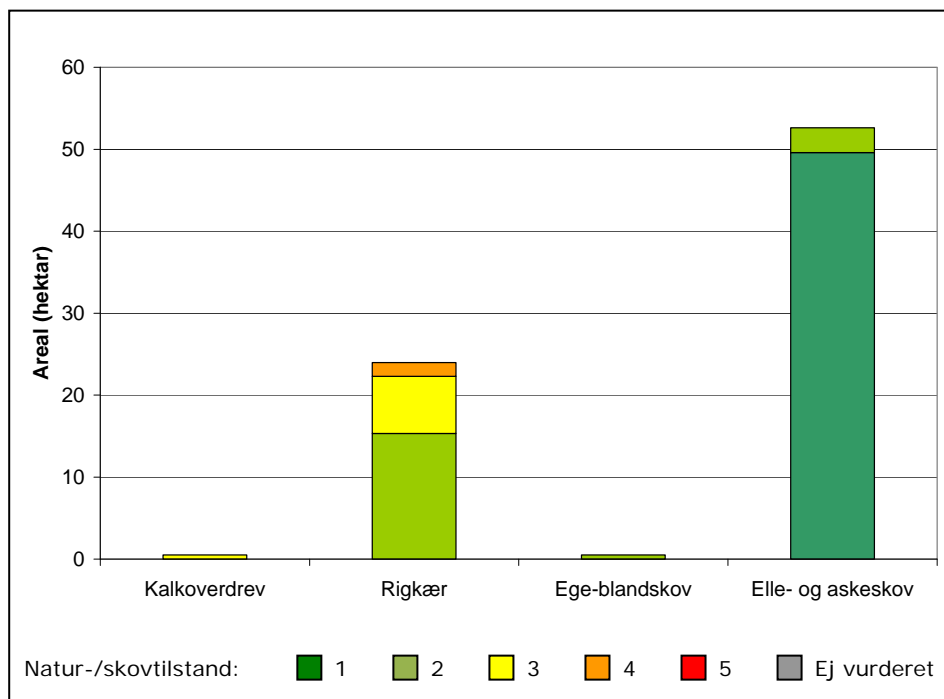

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper.

Strukturindeks og artsindeks for den enkelte naturtype vægtes sammen til naturtypens tilstandsklasse på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

I figur 4 er vist natur/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper. Kun en mindre del af vandhullerne er tilstandsvurderet og er derfor ikke medtaget i figuren.

Natura 2000-plan

Figur 4. Natur/skovtilstand for de af Natura 2000-områdets naturtyper, som er tilstandsvurderet.

I Arreskov Sø-området er der kortlagt i alt 24 ha riggær. De 15,4 ha er vurderet til naturtilstandsklasse II, primært fordi riggærerne er meget artsrige. En vurdering alene ud fra riggærernes struktur resulterer derimod i, at kun 8,2 ha af riggærerne kan henføres til tilstandsklasse I/II, fordi der især er problemer med tilgroning og hydrologien. I alt 15,7 ha riggær har en strukturtilstand på III.

Der er kortlagt 0,4 ha kalkoverdrev, der er vurderet til tilstandsklasse III og II ud fra hhv. arts- og strukturindeks. Den samlede naturtilstand er vurderet til tilstandsklasse II, men selv om græsningstrykket er optimalt, indeholder det beskedne areal ikke specielt mange typiske overdrevsarter.

Af de i alt 52,6 ha elle- og askeskove er de 4,4 ha fredskov. I alt 49,6 ha er vurderet til skovtilstand I og de resterende 3,0 ha til skovtilstand II. De 49,6 ha er desuden vurderet til artsklasse 1. De kortlagte 0,5 ha ege-blandskov er vurderet til skovtilstand II. Skovbevokset tørvemose er ikke tilstandsvurderet, fordi den her kun forekommer i mosaik med elle- og askeskov.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet i alt 2 (0,78 ha) næringsrige søer ud af potentielt 19 søer (320 ha) i området. For næringsrig sø er hele arealet vurderet til naturtilstandsklasse II. Der vurderes dog at være problemer med næringstilførsel i nogle af søerne.

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte forekomster i Natura 2000-området på www.naturstyrelsen.dk under "Se på kort".

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og skovloven fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5).

Gunstig bevaringsstatus

En naturtypes "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
- den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på langt sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
- bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande

Figur 5. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter.

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås indenfor hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtypers og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt på områdeniveau ud fra de enkelte forekomsters natur/skovtilstand og aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I

Natura 2000-plan

mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne *vurderet gunstig*, *vurderet ugunstig* og *ukendt prognose*.

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- *Rørdrum, havørn og skeand. Rørdrum har stabil eller stigende bestand, om end der kun er enkelte ynglepar. Området er fortsat et godt levested for havørn, selv om arten p.t. ikke yngler i nærheden. Skeand raster og fouragerer i stigende tal.*
- *Bæklampret, da den forekommer i en stabil bestand i vandløbssystemet og der vurderes ikke at være væsentlige trusler imod bestanden.*

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- *Kransnålalge-sø og næringsrig sø pga. stor belastning med næringsstoffer, periodevis meget højt fosforindhold i Arreskov Sø og ustabil undervandsvegetation.*
- *Vandløb med vandplanter, da der stedvis foretages intensiv vandløbsvedligeholdelse, og vandløbene flere steder er regulerede med uhensigtsmæssig hydrologi.*
- *Kalkoverdrev og rigkær, da den lave ende af tålegrænseintervallet for kvælstof-deposition er overskredet for alle forekomster, rigkærene påvirkes af tilgroning og uhensigtsmæssig hydrologi, og kalkoverdrevet har et meget begrænset areal.*
- *Alle skovnaturtyperne fordi næringsstofbelastningen med kvælstof fra luften overstiger den høje ende af tålegrænseintervallet.*
- *Fjordterne, da tilgroning af artens ynglesteder har medført, at den sidst har ynglet i 1995, men fandtes tidligere i op til 17 par.*
- *Grågås og troland, fordi deres rastende bestande er faldet væsentligt siden det oprindelige udpegningsgrundlag i 1983, og der mangler fourageringsmuligheder for grågå.*

Prognosen er ukendt for:

- *Tidvis våde enge. Naturtypen er ikke registreret i området.*
- *Sump-vindelsnegl og hvepsevåge. Arternes forekomst er ikke kortlagt i området.*
- *Urtebræmme pga. manglende kortlægning.*

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

*Sump-hullæbe er typisk for de kalkrige rigkær og findes i en pæn bestand i rigkærene langs vestsiden af Arreskov Sø. Sump-hullæbe udgør ikke en del af udpegningsgrundlaget.
Foto: Erik Vinther, Naturstyrelsen.*

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et

sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden. Da der endnu ikke er udviklet et tilstandsvurderingssystem til brug for vurdering af areal og tilstand af levestederne for fuglearterne, er fastsættelse af målsætningen for de enkelte fuglearter på udpegningsgrundlaget sket på baggrund af en vurdering af, om størrelsen og kvaliteten af levestedet kan rumme bestanden, og ikke på om bestanden rent faktisk er til stede. De i planen angivne bestandsstørrelser er fastsat på baggrund af den officielle danske indmelding til EU.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

I Arreskov Sø-området er der specielt fokus på søen som levested for en lang række fuglearter samt rigkær og kalkoverdrev, som er truede naturtyper.

- *Det overordnede mål for området er at:
Arreskov Sø opnår en god vandkvalitet og en artsrig under-
vandsvegetation med forekomst af flere af de karakteristiske
arter.*

*Natura 2000-området bliver et godt levested både for interna-
tionalt vigtige forekomster af trækkende vandfugle som grå-
gås, skeand og troidand og for sjældne ynglefugle som hav-
ørn, hvepsevåge, rørdrum og fjordterne.*

*De omgivende skov- og lysåbne naturtyper sikres en god-høj
natur/skovtilstand.*

*Områdets artsrige rigkær prioriteres højt. Naturtypens areal
øges, og der skabes sammenhæng mellem forekomsterne,
hvor det naturmæssigt er muligt.*

*Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturty-
perne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næ-
ringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmulig-
heder for arterne.*

*Havørnen har frem til 2009 ynglet tæt på Arreskov Sø og finder sin føde i de omkringliggende store søer og i Øhavet. Havørnen har behov for uforstyrrede levesteder og gode fødesøgningsmuligheder.
Foto: Leif Bisschop-Larsen.*

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger, som fastlægger de langsigtede mål for naturtyper og arter i Arreskov Sø:

- *Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.*
- *For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang.*
- *For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose skal udviklingen i deres natur/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet.*

- *For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for områdets udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for levedygtige bestande af sumpvindelsnegl og bæklampret, og således at der er grundlag for nedennævnte bestandstal:
- 2 par rørdrum, 1 par havørn, hvepsevåge og 17 par fjordterne.
- ca. 4.000 grågå, 580 skeand og 7.500 troidand.*
- *Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet/sammenkædet, hvis de naturgivne forhold gør det muligt.*
- *Arealet med rigkær udvides med ca. 25 ha, så de nuværende forekomster om muligt udvides og sammenkædes.*
- *Arealet med kalkoverdrev øges, hvis de naturgivne forhold gør det muligt.*

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Rigkær og kalkoverdrev har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderes naturtypernes bevaringsstatus at være ugunstig. I bilag 2 i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram" er rigkær og kalkoverdrev derfor opført som en truet naturtype. Der vil blive gjort en indsats for at øge arealerne af de to naturtyper.

I Arreskov Sø-området har der tidligere været store sammenhængende arealer med rigkær.

Øgning af arealet med rigkær kan måske betyde en indskrænkning af arealet af habitatnaturtyperne skovbevokset tørvemose og elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld, som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. Hvor der er tale om meget unge skovbevoksede tørvemoser og elle- og askeskove, som enten er plantede eller opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne rigkær, prioriteres hensynet til at skabe større sammenhængende arealer med rigkær. Gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskove og skovbevoksede tørvemoser skal dog som hovedregel bevares.

Det tidligere Fyns Amt har foretaget en del fældning af skovsumpe for at genskabe arealer med rigkær. Kreaturerne har imidlertid svært ved at holde stødsrudene fra de fældede birk nede. De gendannede rigkær er derfor i fare for at gro til igen.

Foto: Erik Vinther.

Rydning af skovbevoksede tørvemoser og elle- og askeskove til genskabelse af rigkær kan ske under forudsætning af, at arealet af de to skovnaturtyper opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

I de eksisterende rigkær prioriteres en afgræsning med henblik på at skabe optimale levebetingelser for et lavtvoksende plantesamfund. Selv om denne udnyttelse ikke er optimal for eventuelle forekomster af sump-vindelsnegl, betyder de naturgivne forhold, at der kan opretholdes mindst 10 % af arealet med relativt højt voksende starump og lignende, således at der samlet set ikke sker nogen nedprioritering af arten.

Der foretages en regulering af vandstanden i Arreskov Sø via et stemmeværk. Tidligere har der været opretholdt en relativ høj vandstand i løbet af forsommeren. Når søens fosforpulje i sedimentet mobiliseres hen på sommeren, er vandstanden blevet sænket for at sikre afløb fra søen i denne periode, hvorved der er fjernet en del af søens interne fosforpulje og til tider også store mængder alger. Dette kan især i varme somre antagelig have haft betydning for tykskallet mællemusling i Odense Å. Den relativt høje vandstand i forsommeren

har betydet, at dele af de tilstødende rigkær ikke har kunnet udvikles optimalt. Naturstyrelsen og Faaborg-Midtfyn Kommune har for den første planperiode aftalt en forsøgsmæssig praksis omkring regulering af vandstanden i Arreskov Sø, således at søens vandstand optimeres for både at tilgodese søens vandkvalitet og muligheden for naturpleje af de tilstødende rigkær. Fosforfjernelsen fra søen er prioriteret på trods af en periodevis tilførsel af næringsrigt vand og alger til Odense Å. Den nye reguleringspraksis har dog også reduceret tilførslen af fosfor og alger til Odense Å. Effekten på Odense Å nedstrøms søen svarer til effekten på andre vandløb nedstrøms næringsrige søer og mindskes i takt med, at tilstanden i Arreskov Sø forbedres.

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigtelinjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet der bygger på de 4 sigtelinjer beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovs-pligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

*Arreskov Sø er et vigtigt ynglested og rasteplads for grågås. Der er behov for at sikre gode fourageringsmuligheder for arten.
Foto: Leif Bisschop-Larsen.*

Generelle retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af husdyrgodkendelsesloven der med ændringen af 10. februar 2011 har fastlagt et særligt beskyttelsesniveau af hensyn til bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planlægningen. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra dræntilløb og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.*
- 1.2 Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi i rigkær. Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi.*
- 1.3 De lysåbne terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje. Vandløb med vandplanter sikres gode fysiske og kemiske forhold samt kontinuitet, og indsatsen sikres via vandplanlægningen.*

Skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigheden primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.

- 1.4 Der sikres velegnede levesteder for:
 - Sump-vindelsnegl ved at sikre hensigtsmæssig drift og hydrologi i rigkær.
 - Bæklampret ved sikring af gode fysiske forhold samt kontinuitet, og indsatsen sikres via vandplanlægningen.
 - Fjordterne ved at sikre arealer med egnede redemuligheder.
 - Rørdrum ved at sikre vanddækket rørsump med egnede redemuligheder.
 - Hvepsevåge og havørn ved at sikre tilstrækkeligt store fourageringsområder og et tilstrækkeligt antal redetræer.
 - Grågås ved at sikre gode fourageringsmuligheder.
- 1.5 Der sikres levesteder med individuel hensyntagen til den enkelte arts sårbarhed overfor forstyrrelser for rørdrum, grågås, troidand, skeand, hvepsevåge og havørn.

Konkrete retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 Forekomsterne af kalkoverdrev og rigkær udvides og sammenkædes, hvor det naturmæssigt er muligt.

Indsatser efter sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 Skovnaturtyper sikres. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.
- 3.2 Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, skal sikres mod ødelæggelse.

Indsatser efter sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 Arealet med rigkær udvides i størrelsesordenen 20-25 ha, så de nuværende forekomster om muligt udvides og sammenkædes. Arealet af kalkoverdrev øges, hvis de naturgivne forhold giver mulighed derfor.

Forslag til mulige virkemidler

Kommunerne, Naturstyrelsen og andre offentlige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Tilførslen af næringsstoffer til Arreskov Sø har bevirket, at bundvegetationen er ustabil og reduceres markant hen på sommeren. Søen har en bestand af rovfisk, herunder aborre. Målsætningen for søen er, at den får en god vandkvalitet og en artsrig undervandsvegetation.

Foto: Jette Christiansen, Naturstyrelsen.

Sammenhæng og synergi med vandplan

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatser forventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand.

Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, f.eks. hvor indsats efter vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

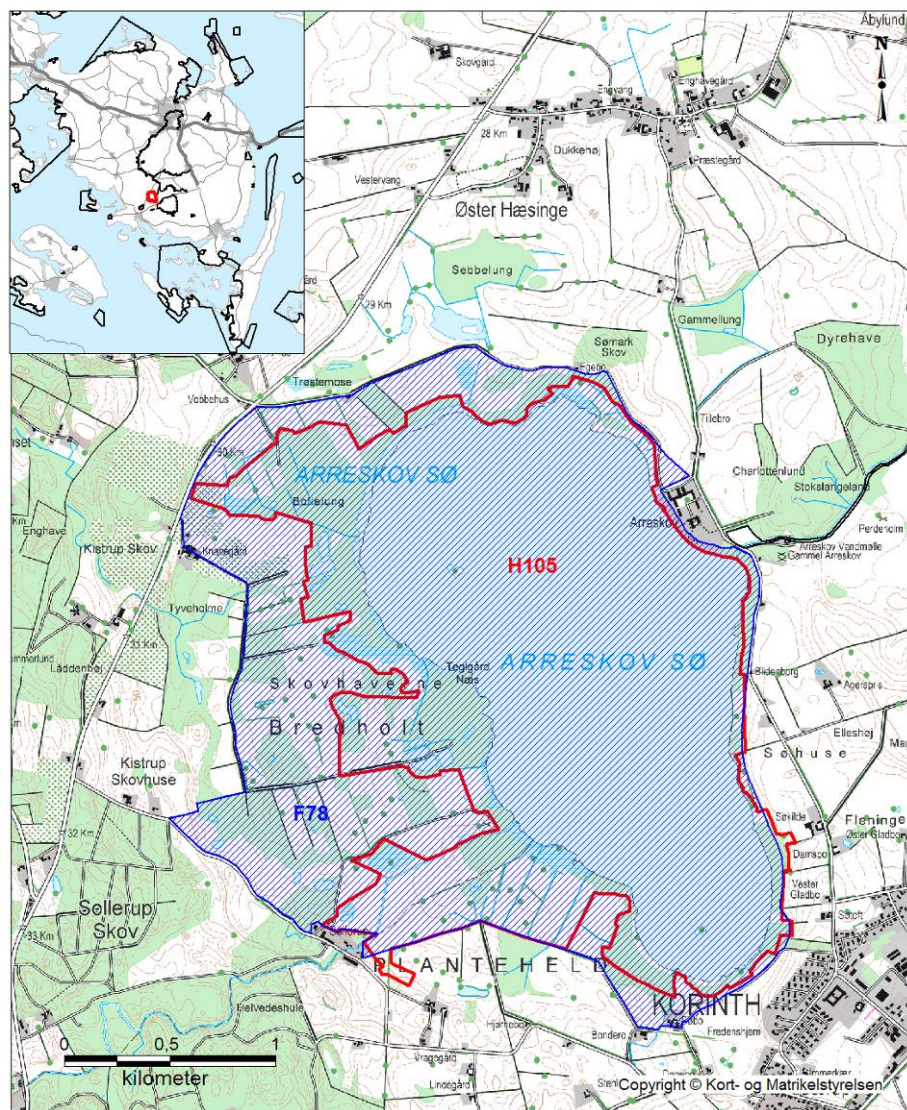
Planlagt indsats efter vandplanen der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt være afdækket i forbindelse med vedtagelse af vandplanen.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 121 Arreskov Sø.

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Natura 2000-områdets afgrænsning. Natura 2000-området består af habitatområde H105 (rød afgrænsning) og fuglebeskyttelsesområde F78 (blå skravering). Andre Natura 2000-områder er vist med sort afgrænsning.

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i Bilag 2 - opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det på gældende Natura 2000-område.

Se www.naturstyrelsen.dk – under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Bilag 2 indeholder endvidere en oversigt over mulige virkemidler, der er eksempler på, hvordan indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammen med bilag 2 findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007. Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødskning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter. Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstof-belastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelses-direktivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved

direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-planen for område nr. 121 Arreskov Sø

- kan læses på Naturstyrelsens hjemmeside, se www.naturstyrelsen.dk under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk